

часною концепцією фідучіарних відносин, як і сам договір доручення. Втрата довіри контрагентом припиняє договір доручення.

Ключові слова: договір доручення, довіритель, повірений, фідучіарні відносини, фідучіарність, довіра, спеціальні підстави припинення договору доручення.

Аннотація

Дыхта Н. Н. Специальные основания прекращения договора поручения по гражданскому законодательству Украины. — Статья.

Статья посвящена определению и анализу специальных оснований прекращения договора поручения. Сделан вывод, что каждое специальное основание прекращения договора поручения связано с современной концепцией фидуциарных отношений, как и сам договор поручения. Утрата доверия контрагентом прекращает договор поручения.

Ключевые слова: договор поручения, доверитель, поверенный, фидуциарные отношения, фидуциарность, доверие, специальные основания прекращения договора поручения.

Summary

Dykhta N. M. Special grounds of discontinuance of the contract of agency in Ukrainian civil legislation. — Article.

The article is devoted to the determination and analysis of special grounds of discontinuance of the contract of agency. Such every special ground of the contract of agency discontinuance connected with modern conception of fiduciary relation as the contract of agency. Loss of trust terminate the contract of agency.

Keywords: the contract of agency, mandator, mandatory, fiduciary relation, trust, special grounds of the contract of agency discontinuance.

УДК 347.1

С. І. Клім

СУБ'ЄКТИ ВИКОРИСТАННЯ Й ЗАСТОСУВАННЯ АНАЛОГІЇ ЗАКОНУ ТА ФОРМИ ЇЇ ВТІЛЕННЯ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

Постановка проблеми та стан її дослідження. Встановлення кола суб'єктів, що мають право приводити до дії аналогію закону в цивільному праві, має вирішальне значення, оскільки законодавець ні в Цивільному кодексі України, ні в будь-якому іншому нормативно-правовому акті дане питання не визначає. Тлумачення ч. 1 ст. 8 ЦК України, яка встановлює можливість застосувати аналогію закону до відносин, що не врегульовані актами цивільного законодавства, також не надає відповіді на це питання. Немає єдності думок щодо даної проблеми і в доктрині права. Разом з тим дилема визначення суб'єктів реалізації інституту аналогії закону тісно взаємопов'язана з питанням щодо форм її втілення, оскільки залежно від того, говоримо ми про застосування аналогії закону або використання аналогії закону, стають очевидними і форми аналогії закону: правозастосовчі акти або інші акти реалізації права. Питанню можливості та раціональності використання аналогії закону в інших формах реалізації права крім правозастосування на сьогоднішній день вченими не при-

ділялось уваги, а існуючі доробки щодо суб'єктів застосування аналогії є суперечливими та неоднозначними.

В результаті аналізу точок зору стосовно кола суб'єктів використання аналогії закону можна виділити три підходи до їхнього визначення: вузький, згідно з яким застосовувати аналогію закону можуть лише судові органи усіх рівнів (С. С. Алексеев, А. Ф. Нуртдинова, Л. А. Чиканова, А. В. Ашихміна, Ф. Р. Уранський, С. В. Шмаленя, М. Г. Авдюков), серединний, який передбачає можливість застосування аналогії закону всіма правозастосовними органами (В. О. Белонцов, М. А. Громов, Е. Ш. Кемуларія, В. В. Лазарев, А. Т. Боннер, А. А. Белкін), та широкий, що зводиться до використання аналогії закону всіма учасниками правовідносин (Г. А. Лобанов, В. В. Фідаров).

Метою статті є аналіз діючого законодавства щодо визначення кола суб'єктів, що можуть реалізовувати регуляторні функції аналогії закону та встановлення форм, в яких знаходиться втілення аналогії.

Виклад основних положень. Визначимо, який з названих підходів відповідає специфіці правового регулювання цивільних відносин та реаліям сьогодення. Частина 1 ст. 8 Цивільного кодексу України, яка безпосередньо визначає правила аналогії закону у цивільному праві, не містить вказівки на суб'єкти застосування аналогії закону і навіть не встановлює форму реалізації права під час дії аналогії. Натомість у ч. 2 ст. 8 ЦК України, що присвячена аналогії права, законодавець висловився таким чином: у випадку неможливості використати аналогію закону для врегулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних начал цивільного законодавства (аналогія права). Виходячи з того, що законодавець застосував саме термін «використати», постає необхідність визначення форм реалізації права. У загальній теорії держави та права під використанням розуміють форму реалізації права, яка означає здійснення суб'єктами своїх прав. Використання полягає у використанні можливостей, наданих правовими нормами, у здійсненні суб'єктивних прав для задоволення власного інтересу (наприклад, реалізація права на вільний вибір місця проживання і на свободу переміщення). На відміну від виконання права, що наказує здійснення необхідних дій, ця форма реалізації права надає суб'єкту право робити дозволені нормами права дії. Суб'єктами використання права є всі учасники правовідносин, у порівнянні з колом суб'єктів, яким належить можливість правозастосування. Якщо використання пов'язані з діями громадян, громадських організацій, комерційних об'єднань (корпорацій), то застосування норм права здійснюється державними органами і посадовими особами і тільки у певних ситуаціях — громадськими організаціями. Якщо сказати спрощено, то застосування правових норм — це ухвалення на основі норм права рішень у конкретних справах [1, 388]. Отже, виходячи із зазначеного констатуємо, що законодавець дозволив використання аналогії закону фізичним та юридичним особам. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільного права реалізують можливість використання аналогії закону у договірному праві. Підставою для цього є ст. 6 Цивільного кодексу України, яка передбачає право сторін на

укладення договору, не передбаченого актами цивільного законодавства, але такого, що відповідає загальним принципам цивільного законодавства. Сторони в договорі можуть відступити від положень актів цивільного законодавства і врегулювати свої відносини на власний розсуд. Необхідність закріплення права на укладення непоіменованих договорів обумовлена динамікою розвитку цивільного обороту, в результаті чого сторони отримали можливість самостійно усувати негативні наслідки відставання положень законодавства від вимог сучасного життя шляхом створення договорів, що не передбачені цивільним законодавством. У процесі вивчення всієї різноманітності договорів важливого практичного значення набуває їх класифікація, тобто поділ договорів на певні групи, види та типи. Здійснення класифікації договорів надає можливість не лише виділити основні риси та істотні ознаки того чи іншого договору, а й визначити його місце в системі цивільно-правових відносин. Крім того, вдало проведена класифікація дозволяє сформулювати низку загальних положень щодо всіх договорів тієї чи іншої групи, що значно спрощує їх застосування [2]. На думку О. С. Йоффе, договірний тип виділяється специфікою матеріальних відносин, що опосередковуються договором, або колом юридичних умов, об'єктивно необхідних для утворення даного договірного зобов'язання. Коли ж договори подібні як за покладеними в їх основу матеріальними відносинами, так і за істотними умовами, вони співвідносяться між собою як різновиди одного і того ж договірного типу. Якщо ж укладений договір опосередковує два або кілька різнорідних відносин та об'єднує умови, об'єктивно необхідні для формування зобов'язань різних типів, він стає змішаним договором [3, 37–38]. Застосування аналогії закону в договірних відносинах під час реалізації принципу свободи договору та укладення договору, що не передбачений законодавством, але має певні схожі риси із закріпленими у Цивільному кодексі України поіменованими договорами, вимагає виявлення типу договорів, до якого він відноситься.

Сторони, укладаючи непоіменований договір, який відноситься до певного договірного типу, можуть врегулювати відносини, що виникають з даного договору, за аналогією закону нормами відповідної типової поіменованої у Цивільному кодексі України угоди. Крім того, погоджуємось із думкою тих вчених, які вважають, що до таких договорів мають застосовуватись загальні положення зобов'язального та договірного права [4, 223–224]. Наприклад, договір про оплатне надання юридичних послуг, на думку Г. М. Ярошевської, відноситься до категорії непоіменованих договорів, оскільки ні чинний Цивільний кодекс України, ні інші нормативно-правові акти не містить положень про цей договір [5]. Є. А. Батлера вважає, що відсутність в законі вказівки на предмет, істотні умови, зміст договору дозволяє зробити висновок про його непоіменованість незалежно від того, визначена його назва в законодавстві чи ні [6, 27]. Відсутність у Цивільному кодексі України прямої вказівки на те, якими нормами слід керуватись під час узгодження умов договору, предмет і зміст якого не визначені законом, примушує хаотично шукати відповідне правило в усій сукупності цивільно-правових актів, у зв'язку з чим виникає не-

обхідність визначення порядку застосування норм цивільного законодавства для врегулювання непоіменованих договорів.

При укладенні договору про надання оплатних юридичних послуг сторони повинні керуватись нормами глав 68, 63, 16 та розділу 1, 2 книги п'ятої Цивільного кодексу України. Так, за аналогією закону в договорі про оплатне надання юридичних послуг мають бути закріплені відповідно до ст. 1000 ЦК України чітко визначені юридичні дії, які належить вчинити повіреному. Такі дії мають бути правомірними, конкретними та здійсненими [7, 432]. Замовник за даним договором зобов'язаний забезпечити виконавця засобами, що необхідні для виконання послуг; відшкодувати виконавцю затрати, пов'язані із наданням юридичних послуг; виплатити узгоджену сторонами оплату за надання юридичних послуг. Виконавець в свою чергу повинен сповіщати замовника про стан надання юридичних послуг; повернути всі документи, які були виконавцю надані для виконання юридичних послуг та ін. Зауважимо, що ні глава 68, яка закріплює договір доручення, ні глава 63, що містить загальні положення про послуги, не містять вказівки на форму договору. Відповідно це питання не може бути врегульоване за аналогією закону, тому сторони для визначення форми договору про оплатне надання юридичних послуг мають звернутися до глави 16 та 53, які містять загальні положення про правочин та договір. Частина 1 ст. 205 та ч. 1 ст. 639 Цивільного кодексу України зазначає, що сторони можуть договір (правочин) укласти у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми не встановлені законом. Разом з тим основний кодекс приватного права закріплює певні обмеження щодо вибору форми правочину, які стосуються суб'єктного складу правочину, вартості майна та ін. Не вдаючись до детального аналізу вибору форми правочину щодо договору про оплатне надання юридичних послуг, лише зазначимо, що він має укладатись у простій письмовій формі відповідно до глав 16 та 53 Цивільного кодексу, чим, власне, і підкреслюємо порядок врегулювання відносин, що виникають з непоіменованих договорів.

І. Б. Новицький вважає, що непоіменовані договори регулюються загальними засадами зобов'язального права, а також у певних випадках можуть бути застосовані відповідні частини норм, встановлених законом для типових договорів [8, 103]. За даним алгоритмом правове регулювання виглядає таким чином: загальні положення зобов'язального права — застосування норм подібного поіменованого договору у відповідній частині. На нашу думку, переважне застосування норм відповідного поіменованого договірної типу (виду) є беззаперечним, оскільки, як бачимо на прикладі договору про оплатне надання юридичних послуг, такі договори є чимось проміжним між поіменованими та непоіменованими, а тому спершу мають застосовуватись норми спеціальної глави Цивільного кодексу України, після чого вже загальні положення зобов'язального права. Такий порядок продиктований і законодавцем, зокрема у ст. 8 ЦК України, згідно з якою першочерговому застосуванню підлягає аналогія закону, а не аналогія права, що забезпечує дотримання вимог законності.

Отже, при вирішенні питання щодо змісту непоіменованого договору, що передбачений певним договірним типом, сторони мають керуватись такою схемою врегулювання своїх відносин: застосування норм подібного договірного типу (аналогія закону) — звернення до загальних положень зобов'язального права — врегулювання відносин за допомогою загальних засад цивільного законодавства (аналогія права).

Постає питання, чому Цивільний кодекс України не закріплює застосування аналогії закону і які правозастосовчі органи можуть приводити до дії аналогію закону. Однозначно суд як орган правосуддя може при вирішенні спорів між учасниками цивільних правовідносин застосовувати аналогію закону. Дане положення підтверджується і судовою практикою. Наприклад, Приморським районним судом м. Одеси 4 листопада 2009 року було винесено рішення по справі № 2-12168/09 р. Згідно з матеріалами справи позивачем у належній йому квартирі були виконані ремонтно-будівельні роботи з елементами перепланування, саме з боку фасаду будівлі влаштовані входні двері до приміщення. При виконанні ремонтно-будівельних робіт позивач дотримувався санітарно-технічних норм і правил, правил експлуатації. Однак відсутність у позивача правостановлюючих документів на реконструйоване житлове приміщення перешкоджало йому у розпорядженні цією власністю, внаслідок чого він просив суд визнати за ним право власності на нежитлове приміщення квартири під № 22 в будинку під № 73 по вул. Ніжинська у м. Одесі. Розглядаючи справу, суд дійшов висновку, що для врегулювання відносин з визнання права власності на реконструйоване житлове приміщення необхідно застосувати за аналогією закону п. 5 ст. 376 ЦК України, якою передбачено визнання судом права власності на нерухоме майно, яке самочинно збудовано на земельній ділянці [9]. Як бачимо, суд є саме тим правозастосовчим органом, який повинен та може застосовувати аналогію закону без порушення вимог законодавства стосовно умов використання аналогії. Суд займає одне з основних місць у правовій системі та виконує функції захисника прав, інтересів та свобод учасників цивільних правовідносин. Беззаперечне право на застосування аналогії закону судом обґрунтовується ще й таким: 1) діяльність суду регламентована процесуальними нормами; 2) судові рішення ухвалюються в умовах, що виключають сторонній вплив на суддів; 3) державою встановлюється особливий порядок оскарження судових актів; 4) судді мають вищу професійну юридичну освіту; 5) тільки суд не може посылатися у своїй діяльності на відсутність правових норм, необхідних для вирішення спірних правовідносин. Судове рішення як одна із форм втілення аналогії закону повинне бути обґрунтованим, в ньому має бути підкреслена компетентність суду у застосуванні аналогії, фактичні та юридичні основи її використання. Обов'язковість дії судового рішення та його стабільність забезпечуються певними вимогами, що пред'являються до змісту основного акта правосуддя, які випливають із завдань цивільного судочинства: по-перше, захистити порушене, невизнане або оспорюване право, відновити та забезпечити можливість його належного здійснення; по-друге, справити виховний вплив на учасників судочинства, а також на широке коло

громадян. Такі завдання можуть бути виконані за умови, якщо рішення суду зрозуміле, переконливе, справедливе, тобто якщо здійснений захист відповідає встановленим судом обставинам і закону, який регулює спірні матеріальні правовідносини, суб'єктивні права й обов'язки, факти [10, 56]. В. В. Лазарев визначає як правило застосування аналогії мотивування прийнятого за аналогією рішення. Це правило аналогії у більш пізній літературі сформульовано як її обґрунтованість, переконливе пояснення правозастосовця, чому він звертається до аналогії [11, 176]. Варто погодитись з В. І. Леушиним, що при подоланні прогалів в праві рішення має подвійну підставу. По-перше, нормативну, по-друге, додаткові підстави для висновку про правомірність застосування обраної норми та її конкретизації [12, 110]. Даний висновок повністю відповідає ст. 213 Цивільного процесуального кодексу України, яка закріплює вимоги законності і обґрунтованості рішення суду. Відповідно до частини другої вказаної статті законним є рішення, яким суд, виконавши всі вимоги цивільного судочинства, вирішив справу згідно з законом, а частина третя визначає, що обґрунтованим є рішення, ухвалене на основі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні. Також вдале пояснення обґрунтованості судового рішення можна знайти в п. 1 постанови Пленуму Верховного Суду України № 11 від 29 грудня 1976 р. «Про судові рішення»: «обґрунтованим визнається рішення, в якому повно відображені обставини, які мають значення для даної справи, висновки суду про встановлені обставини і правові наслідки є вичерпними, відповідають дійсності і підтверджуються достовірними доказами, дослідженими в судовому засіданні» [13, 115–120]. Законність судового рішення передбачає такі важливі елементи, як застосування норм матеріального права, дотримання, виконання та використання норм процесуального права. Незаконним вважається рішення суду при встановленні: порушення або неправильного застосування норм матеріального або процесуального права [14, 166]. Отже, висловлення В. В. Лазарева стосовно обґрунтованості судового рішення, ухваленого із застосуванням аналогії закону, потребує деталізації. Судове рішення, яке винесено на підставі ст. 8 Цивільного кодексу України, буде вважатись законним, якщо суд діяв у рамках, встановлених законом, та під час вирішення справи були дотримані умови застосування аналогії, зокрема такі: відносини сторін знаходяться у сфері дії цивільного права, тобто є цивільними правовідносинами; вказані цивільні відносини не врегульовані Цивільним кодексом, іншими актами цивільного законодавства або договором; існують норми, що регулюють схожі за змістом цивільні відносини. Саме умови застосування аналогії закону в повній мірі відображають діалектичну єдність вимог законності та обґрунтованості до судового рішення, оскільки першою умовою застосування аналогії є виявлення цивільно-правового характеру суспільних відносин, що стає можливим лише після з'ясування судом обставин, що мають значення для справи. Крім того, правильне виявлення норми, що регулює схожі за змістом цивільні відносини забезпечує відповідність висновків суду обставинам справи. Таким чином, су-

дове рішення має бути не лише обґрунтованим, а й законним. Аналіз судової практики засвідчує, що судові органи не завжди дотримуються умов застосування аналогії закону, чим, власне, і порушують вимоги до судових актів. Наприклад, у рішенні Малиновського районного суду м. Одеси від 23 липня 2010 року по справі № 2-626/2010 зазначається про необхідність застосування аналогії закону у зв'язку тим, що нібито момент недійсності заповіту прямо не визначений ЦК України та іншими нормативно-правовими актами. Для врегулювання зазначених відносин за аналогією застосовується ст. 236 ЦК України, згідно з якою правочин, визнаний судом недійсним, є недійсним з моменту його вчинення [15]. Зазначимо, що заповіт — це односторонній правочин [16, 750]. Відповідно до ч. 5 ст. 202 ЦК України до правовідносин, які виникають з односторонніх правочинів, застосовуються загальні положення про зобов'язання і про договір, якщо це не суперечить актам цивільного законодавства або сутності одностороннього правочину. З урахуванням зазначеного констатуємо, що в даному випадку відсутня одна з умов застосування аналогії закону — прогалина, оскільки законодавець передбачив субсидіарне застосування норм глави 16 ЦК України, зокрема ст. 236 Цивільного кодексу України, до відносин з визначення моменту визнання заповіту недійсним.

Якщо застосування аналогії закону судом є беззаперечним як зі сторони практики, так і зі сторони законодавства (ст. 8 ЦПК України), то аналогія закону як засіб подолання прогалин в діяльності інших правозастосовчих органів викликає дискусію серед науковців і не є визначеною на рівні законодавства. В сучасній системі права України нотаріат займає особливе місце, оскільки вчинення основних нотаріальних проваджень не входить до повноважень ні адміністративних, ні судових органів. Крім того, якщо віднести нотаріальні органи до правоохоронних і досліджувати цю складову нотаріальної науки окремо, то необхідно говорити про виникнення нової галузі права — нотаріального процесу [17, 63]. Звісно, під час застосування законодавства нотаріуси виявляють прогалини і в нотаріальному процесі, але в більшій мірі нас цікавить можливість визначення саме прогалини в нормах матеріального права та їх подолання шляхом застосування аналогії закону в нотаріальній практиці.

Правовою підставою діяльності нотаріату відповідно до ст. 2 Закону України «Про нотаріат» є Конституція України, власне Закон та інші законодавчі акти України. А Закон у ст. 7 конкретизує, що нотаріус керується законами України, постановами Верховної Ради України, указами і розпорядженнями Президента України, постановами і розпорядженнями Кабінету Міністрів України, а на території Республіки Крим, крім того, законодавством Республіки Крим, наказами міністра юстиції України, нормативними актами обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Зокрема, окрім згаданого Закону, нотаріуси мають дотримуватися Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, затвердженої наказом Міністерства юстиції України від 3 березня 2004 р., низки інших нормативно-правових актів галузевого законодавства (цивільного, цивільного процесуального, госпо-

дарського, земельного, сімейного, трудового, адміністративного) щодо врегулювання конкретних правовідносин. Також згідно з ч. 2 ст. 7 Закону нотаріуси у встановленому порядку в межах своєї компетенції вирішують питання, що впливають із норм міжнародного права та укладених Україною міждержавних угод [18]. Отже ст. ст. 2 та 7 Закону України «Про нотаріат» закріплюють принцип законності в діяльності нотаріальних органів, який зумовлює обов'язок нотаріусів дотримуватись матеріальних та процесуальних норм при здійсненні нотаріальних дій. Нотаріус, вчиняючи нотаріальну дію, має вірно обрати норми матеріального права, зокрема керуватись правовими нормами, які підлягають застосуванню до даних правовідносин [19, 175]. Виникає питання, як повинен діяти нотаріус у випадку необхідності посвідчення договору, який не передбачений актами цивільного законодавства, або у випадку, якщо норми матеріального права, необхідні для врегулювання суспільних відносин, які є предметом вчинення нотаріальних дій, відсутні. Наприклад, на необхідність застосування аналогії закону зазначає А. С. Амеліна, вказуючи, що спадковий договір як правочин, безпосередньо пов'язаний з особистими якостями відчужувача (так званий «договір доброї совісті»), має бути вчиненим особисто сторонами, які його укладають. Проте у випадках, коли відчужувач не може вчинити підпис особисто (хвороба, фізичні вади тощо), за аналогією закону (ст. 8 ЦК України), що регулює вчинення письмового правочину та складання заповіту (ст. ст. 207, 1247 ЦК України), спадковий договір може бути підписаний іншою особою [20, 21]. Виходячи із заборони застосування аналогії закону нотаріусами, особа, яка має фізичні вади, не матиме можливості укладення спадкового договору, що породжує порушення прав та законних інтересів суб'єктів цивільного права. Визначаючи позицію законодавця з даного питання, зазначимо, що ні Закон України «Про нотаріат», ні Інструкція про вчинення нотаріальних дій нотаріусами України [21] не закріплює права нотаріусів на застосування аналогії закону. Разом з тим ст. 49 ЗУ «Про нотаріат», яка містить підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій, не вказує на обов'язок нотаріуса відмовити у вчиненні нотаріальних дій у випадку відсутності або неповноти законодавства, зазначаючи лише, що вчинення такої дії не може суперечити законодавству України. Крім того, нотаріусу або посадовій особі, яка вчиняє нотаріальні дії, забороняється безпідставно відмовляти у вчиненні нотаріальної дії, у зв'язку з чим з метою охорони та захисту прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб, територіальних громад, а також держави видається допустимим та доцільним застосування аналогії закону у нотаріальній практиці. Контроль за дотриманням законності при застосуванні нотаріусами аналогії закону здійснює суд, зокрема ст. 50 Закону встановлює, що нотаріальна дія або відмова у її вчиненні, нотаріальний акт оскаржуються до суду.

Висновки. Суб'єктами приведення до дії аналогії закону у цивільному праві є фізичні, юридичні особи, держава, Автономна Республіка Крим, територіальні громади, іноземні держави та інші суб'єкти публічного права, суди та інші правозастосовчі органи, у зв'язку з чим пропонуємо внести зміни в ч. 2

ст. 8 Цивільного кодексу України та викласти її в такій редакції: «У випадку неможливості використати або застосувати аналогію закону для врегулювання цивільних відносин вони регулюються відповідно до загальних начал цивільного законодавства (аналогія права)». Аналогія закону може знаходити своє відображення у непоіменованих договорах, судових рішеннях та інших право-застосовчих актах.

Література

1. Скакун О. Ф. Теорія держави і права : підручник : пер. з рос. / О. Ф. Скакун. — Х. : Консум, 2001. — 656 с.
2. Фомін Г. Ф. Класифікація договорів з надання фінансових послуг [Електронний ресурс] // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. — 2010. — № 1 (48). — Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua>.
3. Иоффе О. С. Обязательственное право / О. С. Иоффе. — М., 1975. — 872 с.
4. Гражданское право : учебник. В 2 т. Т. 2 полут. 1 / отв. ред. Е. А. Суханов. — М. : БЕК, 2000. — 876 с.
5. Ярошевська Г. М. Форма договору про оплату надання юридичних послуг [Електронний ресурс] // Право і безпека. — 2009. — № 3. — Режим доступу : <http://www.nbuu.gov.ua>.
6. Батлер Е. А. Непоименованные договоры / Е. А. Батлер. — М. : Экзамен, 2008. — 222 с.
7. Дзера О. В. Цивільне право України : підруч. У 2 кн. Кн. 2 / О. В. Дзера, Н. С. Кузнєцова. — К. : Юрінком Інтер, 2004. — 636 с.
8. Новицкий И. Б. Общее учение об обязательстве / И. Б. Новицкий, Л. А. Лунц. — М., 1950. — 416 с.
9. Рішення Приморського районного суду м. Одеси від 04 листопада 2009 року по справі № 2-12168/09р [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.
10. Шиманович О. М. Вимоги, що пред'являються до судового рішення в цивільному процесуальному законодавстві // Підприємство, господарство і право. — 2009. — № 11. — С. 56–60.
11. Лазарев В. В. Пробелы в праве и пути их устранения / В. В. Лазарев. — М., 1974. — 184 с.
12. Леушин В. И. Юридическая практика в системе социалистических общественных отношений / В. И. Леушин. — Красноярск, 1987. — 156 с.
13. Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1976 р. № 11 «Про судові рішення» зі змінами, внесеними згідно з Постановами Пленуму Верховного Суду України № 4 від 24 квітня 1981 року, № 3 від 25 грудня 1992 року, № 15 від 25 травня 1998 року // Збірник постанов Пленуму Верховного Суду України в цивільних справах та з загальних питань, 1963–2006 рр. : станом на 1 січ. 2007 р. — Х. : Одиссей, 2007. — 480 с.
14. Дем'янова О. В. Окремі аспекти реалізації вимог до рішень суду в світлі підстав для їх зміни або скасування вищестоящими інстанціями в цивільному судочинстві // Часопис Київського університету права. — 2010. — № 4. — С. 165–169.
15. Рішення Малиновського районного суду м. Одеси від 23 липня 2010р. по справі № 2-626/2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://reyestr.court.gov.ua>.
16. Харитонов С. О. Цивільне право України : підручник / С. О. Харитонов, О. І. Харитонova, О. В. Старцев. — Вид. 3-тє, переробл. і допов. — К. : Істина, 2011. — 816 с.
17. Гура І. В. Нотаріат як публічно-правовий інститут охорони та захисту прав громадян // Юридичний часопис національної академії внутрішніх справ. — 2011. — № 1. — С. 57–64.
18. Про нотаріат : Закон України № 3426-ХІІ від 2 верес. 1993 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 39. — Ст. 384.
19. Фурса С. Я. Законність і обґрунтованість нотаріальних актів / С. Я. Фурса, Л. С. Лисенко // Вісник Вищої ради юстиції. — 2011. — № 1. — С. 174–185.
20. Амеліна А. С. Поняття та ознаки спадкового договору // Право та управління. — 2011. — № 1. — С. 17–23.
21. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Інструкції про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України» № 20/5 від 03.032004 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

Анотація

Клім С. І. Суб'єкти використання й застосування аналогії закону та форми її втілення у цивільному праві України. — Стаття.

Стаття присвячена визначенню суб'єктів цивільного права, що мають право застосовувати аналогію закону. З'ясовано, що суб'єктами застосування аналогії закону є фізичні особи, юридичні особи, суди та інші правозастосовчі органи. Формами аналогії закону є договори, судові рішення та інші правозастосовчі акти.

Ключові слова: аналогія закону, суб'єкти цивільного права, прогалина, непоіменовані договори, судові рішення, правозастосовчі акти.

Аннотация

Клим С. И. Субъекты использования и применения аналогии закона и формы ее воплощения в гражданском праве Украины. — Статья.

Статья посвящена определению круга субъектов гражданского права, которые имеют право применять аналогию закона. Определено, что субъектами применения аналогии закона являются физические лица, юридические лица, суды и иные правоприменительные органы. Формами аналогии закона выступают договоры, судебные решения и иные правоприменительные акты.

Ключевые слова: аналогия закона, субъекты гражданского права, пробел, непоименованные договоры, судебные решения, правоприменительные акты.

Summary

Klim S. I. Subjects of use and application analogy of law and form of its embodiment are in the civil law of Ukraine. — Article.

The Article is devoted to the definition the circle of subjects of the civil law, which have the right to use the analogy of the law. Determined that the subjects application of analogy of the law are natural persons, legal persons, courts and other law-enforcement bodies. Forms of analogy of law are treaties, judicial decisions, and other law enforcement acts.

Keywords: analogy of the law, subjects of civil law, space, agreements, court decisions, law enforcement acts.

УДК 346.93:347.956(477)

А. О. Згама

ПОВНОВАЖЕННЯ СУДОВИХ ОРГАНІВ АПЕЛЯЦІЙНОЇ ІНСТАНЦІЇ В ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Процесуальне законодавство України останнім часом набуло змін, що стало наслідком нового закону про судоустрій. У зв'язку з цим було зроблено чергову спробу удосконалити систему перегляду судових рішень у господарському процесі. Проте ці зміни не вирішили всіх проблемних питань, що постають у процесі реалізації права особи на судовий захист в господарських судах. Тому переконання в необхідності прийняття нового Господарського процесуального кодексу України підтримується як теоретиками, так і практикаками в цій галузі.

Разом з тим важливо пам'ятати, що будь-яке реформування має носити системний, концептуальний характер, в іншому випадку отримаємо реформоване законодавство, яке не здатне забезпечити ефективний судовий захист порушених чи оспорюваних прав та законних інтересів юридичних і фізичних